

Sygn. akt V RC 608/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Północ w W., V Wydział Rodzinny i Nieletnich

W składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Magdalena Władzińska

Protokolant: Anna Potęga

po rozpoznaniu w dniu 03 grudnia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletnich A. B. (1) i K. B. reprezentowanych przez J. B. (1)

przeciwko J. B. (2)

o alimenty

1. powództwo oddała;
2. zasądza od J. B. (1) na rzecz J. B. (2) kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 16 lipca 2015 roku J. B. (1) w imieniu małoletnich dzieci A. i K. B. wniosła powództwo o zasądzenie od pozwanej J. B. (2) alimenty na rzecz wnuczki A. B. (1) w kwocie po 600 zł miesięcznie i na rzecz K. B. w kwocie po 800 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki powodów do dnia 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w wypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat (k.1-3).

W odpowiedzi na pozew z dnia 9 września 2015 roku J. B. (2) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz solidarnie od powodów kosztów procesu, w tym zwrot kwoty 17 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości sześciokrotnej stawki przewidzianej w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej, udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (k.15-21).

Na rozprawie w dniu 27 października 2015 roku przedstawicielka ustawowa małoletnich powódek zmodyfikowała żądanie pozwu w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od J. B. (2) na rzecz A. B. (1) alimentów w kwocie po 200 zł miesięcznie i na rzecz K. B. w kwocie po 300 zł miesięcznie (k.105-113).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małoletni powodowie A. B. (1), ur. (...) i K. B., ur. (...) są dziećmi J. B. (1) i A. B. (2), pochodzącym ze związku małżeńskiego rodziców, zawartego w dniu 26 grudnia 1997 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego m.st. W. (dowód: odpisy skrócone aktów urodzenia k.4, odpis wyroku k.4).

Wyrokiem z dnia 22 września 2011 roku Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie rozwiązał przez rozwód związek małżeński J. B. (1) i A. B. (2) bez orzekania o winie. W punkcie IV wyroku kosztami utrzymania małoletnich

dzieci obciążono obydwój rodziców, ustalając udział A. B. (2) na kwotę 300 zł miesięcznie wobec A. B. (1) i po 500 zł na rzecz K. B., tj. łącznie 800 zł, płatnej z góry do 10 dnia każdego miesiąca do rąk matki wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat (dowód: odpis wyroku k.5).

Małoletnia powódka A. B. (1) ma 17 lat, jest uczennicą szkoły zawodowej fryzjerskiej. Dla ćwiczenia zawodu potrzebuje przyborów i modeli, co było wydatkiem jednorazowym na kwotę 765,82 zł, jednak co trzy miesiące trzeba te przybory uzupełniać o lakiery, farby (dowód: faktura k.130, zeznania J. B. (1) k.173).

A. B. (1) nie posiada majątku i nie pracuje – póki co nie wiadomo, czy będzie otrzymywała wynagrodzenie za praktyki zawodowe. Miesięczny koszt utrzymania powódki wynosi około 1000 zł, w tym 200-250 zł odzież, 150 zł środki czystości, 350 zł wyżywienie, 70 zł telefon, 100 zł kultura i kieszonkowe, 100 zł co dwa miesiące wystrój pokoju. Dodatkowo matka zakupiła jej w mijającym roku łóżko za kwotę 1300 zł oraz komplet pościeli – 200 zł (dowód: zeznania J. B. (1) k.173).

Małoletni powód K. B. ma 15 lat. Małoletni posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym ze względu na zespół (...). Uczęszcza do szkoły specjalnej, od poniedziałku do piątku przebywa w internacie, na weekendy przyjeżdża autobusem do domu (dowód: zeznania J. B. (1) k.173).

Powód musi zachowywać dietę ze względu na to, że przeszedł zabieg częściowej resekcji jelita. Wada kręgosłupa powoduje u K. B. konieczność noszenia gorsetu, który kosztuje 3400 zł, z czego kwotę 1600 zł pokrywa NFZ. Podczas noszenia gorsetu konieczna będzie rehabilitacja, która nie jest refundowana (dowód: dokumentacja medyczna k.127, faktury k.128, zeznania J. B. (1) k.173).

K. B. nie posiada majątku, matka pobiera przyznany na jego rzecz zasiłek pielęgnacyjny. Stały koszt utrzymania małoletniego wynosi miesięcznie około 1000 zł., w tym 350 zł wyżywienie, 150-200 zł odzież, 100 zł środki czystości, 20 zł przybory szkolne (250 zł raz w roku), 50 zł środki czystości do internatu, 200-250 zł wyżywienie w internacie, 50 zł gry i zabawki rozwojowe (dowód: zeznania J. B. (1) k.173).

Dodatkowo do kosztów utrzymania małoletnich należy doliczyć koszty związane z utrzymaniem mieszkania: 630 zł czynsz, 150 zł prąd (300 zł co dwa miesiące), 25 zł gaz (50 zł co dwa miesiące), 115 zł telewizja i (...).

Przedstawicielka ustawowa małoletnich powódek J. B. (1) ma 43 lata, pracuje jako pielęgniarka anestezjologiczna w (...) sp. z o.o. ze średnim wynagrodzeniem w kwocie 3.732,54 zł. Dodatkowo prowadzi działalność gospodarczą, z której zarabia ok. 1200-1500 zł miesięcznie, w zależności od ilości dyżurów (dowód: rozliczenie PIT za 2014 rok k.89-95, zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości zarobków k.116, zeznania J. B. (1) k.173).

Matka powodów mieszka wspólnie z nimi w mieszkaniu stanowiącym jej własność. Za to mieszkanie spłaca kredyt w kwocie 1200-1300 zł miesięcznie, a ponadto uiszcza opłaty eksploatacyjne: 630 zł czynsz, 150 zł prąd (300 zł co dwa miesiące), 25 zł gaz (50 zł co dwa miesiące), 115 zł telewizja i (...). Ze względu na kredyt mieszkaniowy J. B. (1) opłaca dla siebie ubezpieczenie na życie w kwocie po 70 zł miesięcznie. Do majątku przedstawicielki ustawowej należy ponadto samochód ok. 20-letni, z którego J. B. (1) korzysta, aby dojechać do pracy, ale również na dojazdy z dziećmi do lekarza, szpitala, konsultacje (dowód: wypis z aktu notarialnego k.134-142, zeznania J. B. (1) k.173).

Matka powodów w dniu 27 października 2015 roku przeszła operację usunięcia guza piersi (dowód: dokumentacja medyczna k.131-133).

Ojciec małoletnich A. B. (2) nie wywiązuje się z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, egzekucja alimentów jest bezskuteczna. A. B. (2) ukrywa swoje miejsce pobytu, w dokumentach wskazując adres pozwanej, a jednocześnie J. B. (2) wskazuje, że syn z nią nie mieszka i nie zna jego adresu (dowód: zaświadczenie k.6, wykaz majątku k.118-121, zeznania J. B. (1) k.173).

Pozwana J. B. (2) ma 68 lat, otrzymuje emeryturę w kwocie 2.398,62 zł netto. Do stałych kosztów utrzymania pozwanej należą opłaty mieszkaniowe: 524 zł czynsz, 217 zł (co dwa miesiące) prąd, 100 zł telewizja, 150 zł leki oraz

zobowiązania. Obecnie pozwana ma zadłużenie w opłatach czynszowych na kwotę 2.000 zł, które spłaca w kwocie po 150 zł miesięcznie. W utrzymaniu wspierają ją sąsiadki, poprzez pożyczki i kupowanie produktów higienicznych, żywności, odzieży czy lekarstw (dowód: rozliczenie PIT za 2014 rok k.24-25, decyzja k.26, faktury k.42-44, 146-147, 167, zeznania świadków E. S. k.153, A. W. k.153, pismo k.159, zeznania J. B. (2) k.173).

J. B. (2) leczy się kardiologicznie, ma nadciśnienie tętnicze, migotanie przedsionków, chorobę niedokrwienną serca oraz osteoporozę. W dniu 12 listopada 2015 roku przeszła operację usunięcia halluksa, musiała w związku z tym zakupić kule i but ortopedyczny (dowód: dokumentacja medyczna k.33-41, 148, 164-166, zeznania J. B. (2) k.173).

Pozwana posiada zobowiązania w postaci kredytu na zakup telewizora, pożyczki konsolidacyjnej, pożyczki na cele mieszkaniowe z ratą w kwocie 1.342,66 zł. Ostatnia z pożyczek została zaciągnięta w celu zakupu mieszkania dla syna – ojca powodów (dowód: umowa o kredyt k.31-32, umowa pożyczki konsolidacyjnej k.45-48, umowa pożyczki k.49-51, harmonogram spłat k.52-53, zeznania świadka E. S. k.153, zeznania J. B. (2) k.173).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów w postaci wymienionych dokumentów, załączonych do akt niniejszego postępowania, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony. Sąd z urzędu nie znalazł podstaw, aby odmówić wymienionym dowodom waloru wiarygodności. Sąd swoje ustalenia oparł również na zeznaniach świadków E. S. i A. W., stron J. J. (1) i J. J. (2) oraz aktach tut. Sądu o sygn. V RC 1021/14.

Zeznania świadków i stron Sąd uznał za spójne i zasługujące na uznanie ich za wiarygodne. Świadkowie potwierdzili, że pozwana J. B. (2) znajduje się w trudnej sytuacji finansowej ze względu na obciążenie kredytowe.

Sąd pominął dowód z dokumentacji medycznej męża pozwanej, ponieważ pochodzi ona z lat 1997-2010 i nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowego postępowania. Podobnie potwierdzenia przekazów pieniężnych z lat 2005-2007, dokonywanych przez pozwaną na konto J. i A. B. (2) oraz umowa pożyczki hipotecznej, zaciągnięta przez pozwaną wspólnie z mężem w 2001 roku, która została spłacona w 2007 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 132 k.r.o. obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.

W myśl art. 133 § 1 k.r.o. to rodzice są w pierwszej kolejności zobowiązani do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać.

Powyższe przepisy jednoznacznie wskazują, iż obowiązek alimentacyjny dziadków dziecka jako osób zobowiązanych w dalszej kolejności może powstać dopiero w ściśle określonych warunkach, które przewiduje art. 132 k.r.o. tj. w sytuacji, gdy osoby zobowiązanej w kolejności bliższej nie ma (bo np. nie żyje, zaginęła), kiedy osoba zobowiązana w bliższej kolejności, co prawda istnieje, jednakże nie jest w stanie świadczyć alimentów (bo np. z powodu złego stanu zdrowia nie pracuje, nie osiąga żadnych dochodów, ani nie ma majątku), lub gdy uzyskanie od osoby zobowiązanej w bliższej kolejności na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania "jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami".

Obowiązek alimentacyjny osób zobowiązanych w dalszej kolejności może powstać również wtedy, gdy zobowiązany w pierwszej kolejności nie jest w stanie zaspokoić w pełni usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Dotyczy on wówczas jedynie tej niezaspokojonej części.

Należy ponadto wskazać, że również matka małoletniego dziecka jest zobowiązana w pierwszej kolejności do alimentacji wobec swojego dziecka. Dopiero wówczas, gdy rodzice tj. zarówno ojciec, jak i matka powódek nie byłiby

w stanie we własnym zakresie zaspokoić ich uzasadnionych potrzeb można byłoby mówić o powstaniu obowiązku alimentacyjnego po stronie dziadków ojczystych. Pamiętać bowiem należy, że jeśli jedno z rodziców jest całkowicie niezdolne do wykonywania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego – obowiązek ponoszenia w całości ciężarów związanych z utrzymaniem i wychowaniem wspólnych dzieci – spoczywa w zasadzie na pozostałym rodzicu. Dopiero gdyby zostało ustalone, że drugi z rodziców – mimo odpowiedniej staranności i wykorzystania wszystkich możliwości zarobkowych – nie jest w stanie, w całości lub w części, sprostać swoim obowiązkom względem dziecka i z tego powodu dzieci mogłyby znaleźć się w niedostatku – w grę wchodziłby subsydiarny obowiązek dalszych krewnych, w szczególności dziadków (wyrok SN z dnia 22.04.1974 r., III CRN 66/74).

Stosownie do art. 133 § 2 k.r.o. poza wypadkiem ustalenia obowiązku alimentacyjnego rodziców wobec dzieci, uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Pojęcie niedostatku zostało określone przez Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach oraz w uzasadnieniu tezy III uchwały z 1987 roku w sprawach alimentacyjnych. Należy więc przyjąć, iż niedostatek występuje wtedy, gdy uprawniony nie może w pełni własnymi siłami, z własnych środków zaspokoić swych usprawiedliwionych potrzeb. Są to np. potrzeby mieszkaniowe, potrzeby związane z pożywieniem, z ubraniem, a także potrzeby zdrowotne. Przyjmuje się również, że do podstawowych potrzeb należy wliczać także te związane z wypoczynkiem, kulturą itp. Usprawiedliwione potrzeby zawsze są oceniane indywidualnie i różnią się w odniesieniu do poszczególnych osób.

Odnosząc powyższe do przedmiotowego postępowania, stwierdzić należy, że małoletni powodowie nie znajdują się w niedostatku. Wprawdzie ich ojciec – A. B. (2) nie wywiązuje się z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego ani poprzez płatność rat alimentacyjnych, ani poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie dzieci, jednak J. B. (1) nie udowodniła, aby jakiegokolwiek podstawowe potrzeby dzieci nie były zaspokojone. Dzięki staraniom przedstawicielki ustawowej i podejmowaniu przez nią dodatkowych dyżurów A. i K. B. mają zaspokojone wszelkie podstawowe potrzeby, takie jak wyżywienie, odpowiednią odzież, wyposażenie mieszkania, wydatki edukacyjne i zdrowotne.

Na marginesie należy podkreślić, że przewidziana w art. 132 k.r.o. możliwość obciążenia obowiązkiem alimentacyjnym dalszych krewnych (najczęściej dziadków) nie może służyć do ukarania ich za uchylanie się jednego z rodziców od ciężącego na nim obowiązku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 133 § 1 i § 2 k.r.o.

Sąd na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. zasądził od J. B. (1) na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z § 7 pkt 11 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.